

Quādo. n. saluant in signū future veritatis sunt mandata dei: sed qz volūt ea saluare postqz corpus nostrū mortuū est legi: sunt mandata hominū.

C Deide cū dicit. (Dia mūda rē.) ī speciali ostēdit dictoz rōnez. s. quō auertūt se a vitate. r. quō dicūt fabulas r. mādata hoīuz: qd ē p̄cipue d̄ discretōe ciboꝝ f̄z legē quā pseu do qdā dicebāt esse seruādā. Et iō p̄rio ostēdit quō bi cibi habēt se ad bonos. Scōo quō ad malos ibi. (Loiquinatis autē rē.) Dicit ḡ. Nō itendentes fabulas de cibis: qz oīa. s. cibaria sunt mūda. Sed ifert. Ergo adulteriū est mūdum mūdīs. Respōdeo dicendū ē qz nō. qz ex hoc ipso qz adest immundat. Sed illa sunt munda mundis que de se non imundāt. Mat. 15. Ea que intrāt in os nō coinquināt homi nez. ḡ oē qd intrāt in os mūdus est. S̄z duplex est obiectio. Una qz Leui. ii. d̄ qz qñ aliqd̄ aial nō ruminat v̄l nō scin dit yngulā est imūdū. Respōdeo f̄m auguisti. cōtra faulstū aliquid ē imūdū: vel f̄m rei nām: vel f̄z significatiōe. pu ta si f̄ nomē stultus f̄z se sumat iquātus est vox quedā: sic nō est imūdū sed bonū. Si vō f̄m significatiōe: qz signi ficat defectū sapiētie: sic h̄z imūditiāz. Actus aut̄ illius po puli erāt actus p̄phetici. Unde porcus scōm qz res quedā nō est imūdus: sed scōz qz significat hominē voluptatib⁹ se inoluētē. Sed nūc veritate veniente cessant r. vtunt̄ ci bis hoīes scōz suā nām. Alia questio ē qz Act. 15. mandau runt apl̄i qz abstinēt se a sanguine r. suffocato. ḡ videret qz nō sit licitus hoc comedere. nō ḡ oīa mūda mūdīs. Res p̄spondeo. aliqz credūt qz illud mandatū itelligat ad f̄ram: r. qz obligat vsqz mō: vt apud grecos: r. et aliquādo apud lati nos. Aliqui aut̄ dicūt qz nō itelligit scōz litterā f̄z scōz my sterius: vt p̄ sanguinē itelligant homicidiū: r. a suffocato. i. oppressione pauperū. Et hoc bonū est: sed nō ē tota rō p̄ cepti: r. iō dico qz ad litterā est p̄ceptū r. tamē nō obliga mur. Quedā enīz phibent qz mala sunt: r. hec simpliciter sunt vitāda. Aliqua vero que nō sunt mala simpliciter: s̄z p̄ tēpore: r. hec sunt seruāda existēte cā. Et hec apostoli p̄ hibuerūt: nō qz mala scōm se: qz Mat. 15. dicit dñs p̄trariū Sed rō erat: qz cōuersi erāt qdā ex iudeis: r. qdā ex gētib⁹ Et ideo oportebat ad hoc qz vnus populus ex eis fieret: qz vni d̄descēderet alius: vt iudeis: qbus abhominabile erat comedere sanguinē r. suffocātū cōdescēdere. Et iō ad ser uandam pacem instituerunt apostoli hoc esse seruandum pro tempore illo.

C Deide cū dicit. (Coinquinatis rē.) ostēdit quō se habēt ad malos. Et circa hoc tria facit. qz p̄rio ostēdit hoc. Scōo assignat cām ibi. Sed inquinatē rē. Tertio manifestat p̄ signū ibi. (Cōfitemē rē.) Dicit ergo. Libi isti mūdi sūt mū dis: sed imūdi coingnatis. idest his qz habēt cōsciētā coin quinatā. Eccl̄ici. 13. Qui tetigerit picē ingnabitur ab ea rē. **C** Lum ifidelibus. idest qz habēt malā fidē. Esa. 21. Qui i credulus est infideliter agit. Sed nūquid facit peccator r. ifidelis imūdā elemosinā: Dicendū est qz apl̄us nō ponit affirmatiuā: sed negatiuā. Unde nō dicit oīa: sed nihil mū dū eis: qd̄ v̄z ē: qz nihil eis p̄fecte mūdū ē: qz nihil ē mun dū i actib⁹ nisi in finē debitū ordinatū sit. isti aut̄ sūt extra finē. S̄z nūqd̄ aliqd̄ ē eis mūdū: Sic. S̄z d̄: qz oē qd̄ nō ē ex fide peccatum est. Dicendū ē qz malū nūqz corūpit totū bonum. Impossibile enim est qn̄ in peccatore quolibet sit aliqd̄ bonū. s. nāc etiā in demonibus. quādo ergo peccator facit aliqd̄ scōz qz est peccator r. ifidelis: totū est peccatum ex radice. Sed si qd̄ facit ex p̄cipio alicui⁹ boni qd̄ habet vt fidei iformis vel nāc: nō est imūdū. Et iō signāter dicit. Coingnatis r. ifidelib⁹. idest iquātū sunt h̄z. Comedebant enīz cōtra cōsciētā r. errabāt in fide. Et iō qd̄ de nā sua ē mūdus: fecerūt sibi imūdū. Cui⁹ causa est: qz cā actiū eoz est imūda. s. volūtas r. itellect⁹: q̄ sunt i eis deprauati. Uñ

dicit. Sed iquinatē sunt eoz: mens. s. p̄ ifidelitatē. r. cōsciē tia. s. p̄ peccatuz. Baruch. 3. Quid ē israel qz in terra inimici eoz es: iueterasti i terra aliena: coingnat⁹ es cū mortuis rē. **C** Deide cū dicit. (Cōfitemē rē.) ostēdit fidē p̄ signū. Si enīz aliquis dicat qz eoz dicta sūt vera: imo qz habēt fidē vni⁹ dei r. cōfitemē eū: hoc excludit. Et p̄rio ostēdit bonum qd̄ erat in eis. s. qz cōfitemē rē. s. labys exteriorib⁹. Esa. 29. Populus hic labys me honorat: cor aut̄ eoz longe ē a me Jere. 12. Prope es tu ori eoz: r. lōge a renib⁹ eoz. Secūdo ostēdit defectū iteriorē. r. p̄rio q̄tū ad presentia. Scōo q̄ tuz ad futura ibi. (Incredibiles rē.) Quo ad p̄sentia: quia negant eum factis. Qui enim peccat inq̄tum est de se ne gat eū factis qz qui confitemē deū: cōfitemē r. eius potestates. s. qz est ei obediendum. Et ideo si nō obedit peccādo negat factis: qd̄ cōfitemē ore. S̄z dicit. qz nūqz negat deus ē ifide lis. peccatores negāt deū factis. ergo rē. Respōdeo sicut habens scientiā in v̄lī pōt errare in particulari. ita habens fides in vniuersali. In particulari tñ agibili corrūpitur p̄ corruptionē affectus. i. tymo. 5. Fidem negauit. r. ē ifidelis deterior. Quomodo aut̄ ad futura deficiūt. Lerte quia nō solū negant. sed sunt idispositi ad redeundū ad deū. Sūt enim tria p̄pter que homo redit ad deū. s. dei gratia. Ro. 5. Iustificati gratia ipsius rē. Secundum est fides. Act. 15. Purificans fide corda eoz rē. Tertium exercitium boni operis. Ro. 2. Factores legis iustificabuntur. Dec tria ex cludit ab ipsis primo gratiam ibi. (Quia abhominabiles.) idest nō accepti p̄ gratiā. Scōo fidē cū dicit. Incredibiles idest non apti ad credendū. Eccl̄. 2. Increduli r. subuer sores sunt tecum. Tertio tertium: quia ad omne opus bo num reprobi. idest reprobandi. Jere. 6. Argentuz reprobū vocate eos. CAP. II.



Autem loquere que decent sanā doctrināz. Senes vt sobriū sint. pu dici prudentes. sani in fide. in dile ctione. in patientia. Anus similiter in habitu sancto: nō criminatrices non multo vino seruientes: bene docentes vt prudentiam doceant. Adolescentulas vt viros suos ament. filios suos diligant prudentes. castas. sobrias. domus curam habentes benignas. subditas viris suis: vt nō blas phemetur verbum dei: Iuuenes similiter boz tare vt sobriū sint.

C Superius apl̄s iſtruxit tytum quales ministros iſtinaat ad arcēdūz hereticos: hic docet quid ipse circa eos faciat Et p̄mo p̄ponit hoc in generali. Secūdo distinguit per partes. ibi. (Senes rē.) Dicit ergo. Ita dixi qz opz episcopos cōstitūere. sed ne credas qz tu sis p̄ hoc alien⁹ a cura: imo maior debet esse tibi sollicitudo ad iſtruedū. Ideo tu autem loquere que decent sanam doctrinam. s. per que fides incorrupta edificatur. Supra. i. Ut sit potēs exhortari in doctrina sana r. eos qz cōtradicit arguere rē.

C Deinde ostendit idem per partes. Et primo ponit doctri na sana cōtra pueritatē vite. Secūdo p̄tra hereticos r. erro res ibi. (Stultas autē q̄stiones rē.) Circa primū duo fa cit. qz p̄mo iſtruit singulas cōditiōes hominū. Secundo generaliter oēs. tertio cap. ibi. (Admone illos. rē.) Iſteruz p̄ria in duas. qz p̄ oñdit quō iſtruat liberos. 2. quō iſtruat suos ibi. (Seruos rē.) Iſteruz p̄ oñdit quō iſtruat liberos v̄bo. Secundo quomodo exēplo ibi. (In oib⁹ teipm rē.) Circa primuz duo facit. quia primo ostendit quomodo in ſtruat senes. Secundo quomō doceat iuuenes ibi. (Ado

Ad titum I.

lescentulas etc.) Item prima in duas. quia primo ostendit quod instruat senes mares. Secundo quomodo anus feminas ibi. (Anus etc.) Sciendum est autem quod quaedam bona sunt ad quae senectus disponit: quae primo ponit. Secundo quaedam bona quibus senectus contrariatur. et haec secundo ponit ibi. (Sani in fide etc.) Inter bona vero ad quae senectus disponit. Unus est contemptus delectationum. Aliud est perfectio sapientiae et prudentiae. Disponit quidem senectus ad contemptum delectationum. Iuuenis enim corpora feruēt nāli calore ex quo concitat iuuenis ad delectationes corporales quae praecipue consistunt in cibis et potibus et venereis. Sed ad vitandum haec disponit senectus. Senes. n. sunt mortificati. z. Reg. 19. Nūquid viget sensus mei ad discernendum suauem vel amaram etc. Et id dicit. Ut sobrius sint spiritus ad cibos et potus: et pudici spiritus ad venerea. Sen. is. Postquam osenui et vni mens vetulus est voluptati operam dabo. Sed si senectus ad hoc disponit quare hoc monet? Rūdeo aliqui contingit ex magna pueritate quod senex reducit ad puerilia peccata. Esa. 65. Puer centum annorum morietur: et peccator centum annorum male dictus erit. Et duplex est ratio quare hoc contingit. Aliter. n. ad hoc mouet senex aliter iuuenis. Iuuenis. n. incitat ad haec ex instinctu passionis. sed senex ex electione propter duo. Nullus enim vult esse sine delectationibus. et tanto plus appetit eas quanto maiores molestias sentit. Senex autem patitur multa incommoda et defectus naturae. Et id quod non habet spirituales delectationes querit corporales. Secunda ratio est: quia iuuenis quicquid refrenat pro pudore: senes autem propter prius sunt inreuerentia: quia sunt antiqui et multa experti. Iuuenes autem vani et verecundabiles naturaliter. Et id refrenatur: sed non senes. Item senectus disponit ad prudentiam propter experimentum longi temporis. Job. 12. In antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia. Ecclesi. 25. Quam speciosa veteranis sapientia et gloriosus intellectus et consilium. corona senum multa peritia etc. Contingit tamen aliqui senes esse fatuos. Ecclesi. 25. Senes fatui et insensati. Et hoc est ex duobus: quod senex est fatuus? Prudentia. n. acquiritur per exercitium. quoniam qui in iuuentute se in bonis non occupat sunt in senectute imprudentes. Ecclesi. 25. Quae in iuuentute tua non congregasti quod iuuenies ea in senectute tua. Item alia ratio est. quia in iuuentute quicquid affluit voluptatibus et maxime superfluitate ciborum. et id deficiat eorum cerebrum. Proverb. 20. Luxuriosa res est vinum et tumultuosa ebrietas. qui cuique his delectatur non erit sapiens etc.

Deinde ponit ea ad quae instruat senectus. et primum est fides. z. dilectio. tertium patientia. Quantum ad primum dicit. Sani in fide. quia sine ea impossibile est placere deo. Heb. 11. Sed quod aliqui non sunt sani in fide: maxime in aliquo nouo quod ponit senibus credendum contingit ex duobus. Primum quod senes non sunt firmi in aliquo nouo propter presumptionem sapientiae. et id non credunt alijs. Job. 12. Et senes sunt in nobis. Item quod naturale vitium senum est quod sunt increduli: quia sunt experti se sepe esse deceptos. Et id loquuntur semper eorum forte vel fere aduerbis temperatini modi et dubitativi modi. Incredulitas autem repugnat fidei. Esa. 21. Qui incredulus est fideliter agit. Quantum ad secundum dicit. In dilectione. et hoc id est: quia plenitudo legis est dilectio. Et monet ad hoc propter duo. Primum quod in senibus pax est amicitiae: quia amor nutritur per conuictum. Nullus autem vult diu conuivere cum tristibus. Senes autem sunt tristes. Et id non est diu cum eis amicitia. Item quod senes diligunt propter utilitatem tantum: sicut iuuenes propter delectabile. Senex enim indiget sustentatione. Quantum ad tertium dicit. In patientia. et monet ad hoc propter tria. Primum quod senes multa mala circumueniunt. et id indiget patientia contra turbationes. Alia ratio est. Senes enim viuunt in memoria multorum: vnde semper dicunt antiqua. Iuuenes autem viuunt in spe magnorum: et ex hoc senes dupliciter ad patientiam mouentur: propter bona. scilicet quae habuerunt et carerent eis. Vnde boetius. Summa miseria est fuisse felices. Trenchard. i. Recordata est hierusalē diebus afflictionis suae pueritatis omnium desiderabilium suorum quae habuerat a diebus antiquis etc. Item

quod viuunt in memoria contingit quod aliqui quomodo eos despiciunt aliqui fuerunt peiores: et id turbatur. Job. 30. Nunc autem derident me iuniores tempore quorum patres non dignabar ponere cum canibus meis. Tertia ratio est: quia quanto senex appropinquat ad finem vite. tanto magis desiderat viuere. Vnde videns se deficere magis tristatur.

Deinde cum dicit. (Anus etc.) docet qualiter vetule instruantur. Et primo docet qualiter instruantur in vita. Secundo in doctrina. Item primo qualiter in habitu. Secundo qualiter in victu. Tertio quod in verbo. Quantum ad primum dicit. In habitu sancto. id est carētes lasciuia et pompa. Et hoc conuenit omni mulieri. prope Petri 3. Quare sit non extrinsecus capillatura aut circumdatio auri aut indumenti vestimentoque cultus etc. prope Tymotheum. 2. Similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in torzibus crinibus. aut auro. aut margaritis. vel veste preciosa etc. Sed specialiter anus hoc seruare debent: quia iuuenularum est propter viros suos modeste se ornare: quod intelligitur simpliciter de omni motu corporis. Ecclesiastici. 19. Amictus corporis: et risus dentium et ingressus hominis enunciant de illo. Quantum ad secundum dicit. Non criminatrices. Duo enim sunt in senes. Unum quod commune est omnibus senibus. scilicet quod sunt suspiciosi: quia videntur multa mala quae similiter presumunt de alijs. Item in mulieribus specialiter sunt zelotipe et virum: quia contingit in vetula: quia ratione etatis est suspiciosa. ratione sexus est zelotipa. Ecclesi. 26. In muliere zelotipa flagellum linguae oibus concians. Et id. Non criminatrices. Quantum ad conuictum dicit. Non multo vino seruientes. et de viuis dicit. Ut sobrius sint. Et dicit. Non multo. quia quandoque vtuntur eo propter frigiditatem eorum. Quantum ad doctrinam dicit. Bene docentes. Contra. prope Loci. 14. Mulieres in ecclesijs taceant non. n. permittitur eis loqui: sed subditas esse etc. prope Tymotheum. 2. Mulier in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto etc. Respondeo. Dicendum est quod doctrina publica quae fit in populo interdicitur mulieri: sed priuata: quae quis familiam docet ei conceditur. Proverb. 31. Uisio qua erudit eum matris sua. et puer. 4. Nam et ego filius fui patris mei tenellus et uirgenitus coram matre mea et docebat me atque dicebat etc. Et hoc dicit. Ut prudentia doceat magis ad animum quam ad viros: quia quicquid docet fabulas aniles magis quam proficua: et etiam quod magis ipse puerant cum pueris et cum familia quam viri.

Deinde cum dicit. (Adolescentulas etc.) ostendit qualiter instruat iuuenes. Et primo ostendit qualiter instruat iuuenes feminas. Secundo qualiter matres iuuenes ibi. (Iuuenes similiter etc.) Item prima in tres. quia primo ostendit qualiter se habeant ad personas coniunctas. Secundo ad seipsas. Tertio ad subiectos. Quantum ad primum dicit. Ut viros etc. Uiro enim debetur amor. Proverb. 12. Mulier diligens corona est viro suo etc. Ecclesiastici. 25. In tribus beneplacitum est spiritui meo etc. Et infra. Uir et mulier bene sibi sentientes. Vel sic. ut prudentiam doceant adolescentulas et viros etc. Sed prima expositio est melior. Et filios diligant: hoc est naturale. Esa. 49. Numquid potest mulier obliuisci infantem suum: ut non misereatur filio uteri sui etc. Et nota quod dicit: ut viros ament et filios diligant: ut sit amor ad viros: et ad filios dilectio. quod ad viros est amor seruientior: sed ad filios naturalior. Sed quantum ad seipsas tria dicit. Unum quod ad rationem. scilicet prudentes. Proverb. 19. Domus et diuitie dantur a parentibus: a domino autem proprie vxoris prudens. Et hoc necessarium est quia iuuentus earum et sexus contrariatur prudentiae. Aliud est quantum ad concupiscibile. scilicet cum dicit. Castas. Tertium vero quantum ad irascibile cum dicit. Sobrias Ecclesi. 26. Gratia super gratias mulier sancta et pudorata

C Sed quod ad subiectos. Primo ponit curam eorum. Secundo modum. Tertio rationem assignat. De primo dicit. (Domini. 1. 4.) Prover. 1. 4. Sapiens mulier edificat domum suam: insipientis vero extructa quoque destruet manibus. In cura autem sunt duo observanda mulieribus: sunt. n. v. plurimum iracunde. Ecc. 1. 25. Non est ira super iram mulierum. Et id dicit. (Benignas.) Quasi dicat. Cum mansuetudine regat. Aliud est quod quod mulier potestatem habet in virum suo. Ecc. 1. 25. Mulier si primatum habeat viri est viri suo. Unde dicitur. (Hebr. 3.) Sub viri potestate eris et ipse dominabit tui. Et hoc id est ut non blasphemet verbum dei. i. non detis occasione blasphemandi etc. Et omnia haec notat Tobie. 10. Ubi dicitur quod raguel et sara monuerunt filiam suam honorare soceros diligere maritum: regere familiam: gubernare domum: et seipsum irreprehensibile exhibere.

C Consequenter ostendit qualiter doceat mares iuvenes; scilicet ut sobrii sint quod repetit: quia ebrietas est principium vitiorum. prime Petri. 5. Sobrii estote etc.

Lectio.

II.

In omnibus teipsum prebe exemplum bonorum operum in doctrina. in integritate in gravitate. Verbum sanum irreprehensibile: ut his qui ex adverso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse. in omnibus placetes. non contradicetes. non fraudates. sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus.

C Supra apostolus tyrum docuit de quibus instruat subditos liberos. Et quod non tantum verba praeferunt: sed et exempla: id docet ut se exemplum habeat. Primo generaliter. Secundo specialiter ibi. (In doctrina etc.) Tertio rationem huius assignat ibi. (Ut is qui ex etc.) Dicit ergo. Quia etate iuvenis es prebe te in exemplum omnibus bonorum operum. prelatum. n. dicitur esse quasi forma existens discipulis. prime cor. 11. Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Io. 13. Exemplum dedi vobis etc.

C Deinde cum dicit. (In domo etc.) Ponit specialia in quibus dicit se prebere exemplum: et primo ostendit quod debeat esse eius actus. i. in doctrina. Unde dicit. (In doctrina.) Doc. n. est proprius plati. Jere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascent vos scientia et doctrina. Et quod habeat alios episcopos sub se: ut dicitur supra. i. Episcopos constituas etc. Iohannes debet alios docere: eis exemplum doctrine prebere. prime timo. 4. Attende tibi et doctrine. Item monet eum quantum ad vitam: et primo declinare a malo. Esaie. 1. Quiescite agere puerse. Et id dicit. In integritate per incorruptionem. sicut. n. corpus perdit integritatem per corruptionem membrorum suorum: ita anima per corruptionem peccati. In plato autem est integritas sensus: per prudentiam: affectus per charitatem: corporis per castitatem. prime thes. 5. Integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini nostri iesu christi servet. Secundo quod sit gravis quantum ad bona quae cum charitate fiunt. Graue autem duo habet: unum quod descendit: et hoc vituperat. ps. Sicut hominum visus quo gravi corde etc. Aliud est quod est stabile et firmum. Et id illi dicitur graues quod non de facili moveat a bono et bene commendat. ps. In populo gravi laudabo te. Et ad bene id dicit eum. Prover. 17. Non decet principem labium mentiens.

C Deinde ostendit quod dicitur esse eius doctrina et verbum. Et dicit quod debet esse sanum. i. non corruptum falsitate. scilicet timo. 1. Non habet sanorum verborum quae a me audisti in fide etc. Item quantum ad modum cum dicit. (Irreprehensibile.) i. ut praefatus tempore suo et cum omni decencia et provocatio ad correptionem. Ecc. 1. 20. Ex ore fatui reprobatur parabola. Non. n. dicit illi

in tempore suo. Quis autem doctrine est ut is qui etc. Quasi dicat. Si omnes bene se habeant. i. plati et subditi: adversarii non possunt vobis nocere. prime Petri. 2. Sic est voluntas dei ut bene facietis obmutescere faciatis impudentium hominum ignorantiam. prime timo. 5. Nullam occasionem dare adversario maledicti gratia.

C Deinde cum dicit. (Servos etc.) Docet qualiter instruat suos. Et primo facit hoc. Secundo eius rationem assignat ibi. (Apparuit etc.) Circa primum tria facit. Quia primo inducit servos ad subiectionem. Secundo determinat modum eius ibi. (In omnibus etc.) Tertio ostendit necessitatem doctrine huius ibi. (Ut doctrina etc.) Dicit ergo. Admone suos etc. prime Petri. 2. Servi subditi estote in omni timore domini non tantum bonis et modestis: sed et discoloribus etc. Col. 3. Servi obedite per omnia dominis carnalibus non ad oculum sicutientes etc. Idem dicit. Ephe. 6. Et quare monet hoc tam frequenter apostolus: Respondeo deo. Non sine causa. Deresis enim incepit apud iudeos quod fuit dei non deberet servire hominibus: et ex hoc est derivatum est in populo christiano quod dixerunt quod per christum filium dei facti non deberent esse fidei hominum. Sed christus per fidem non venit tollere ordinem iusticie: imo per fidem christi iusticia sua. Ro. 3. Iusticia autem facit alios alius subditi. Sed fuitus huius est quantum ad corpus. Nam per christum nunc liberamur a servitute quantum ad animam: sed non a corruptione corporis. sed in futuro liberabimur et a corruptione et servitute corporali. prime cor. 15. Cum tradiderit regnum deo et patri etc. Sed quod dicit in omnibus potest referri primo ad hoc quod dicit subditos: ut intelligat in omnibus. scilicet ad quod se extendit ius dominatus patris. Uel ad hoc quod dicit. Placetes. dicitur. n. est subiectio. Primo ut fuit sine offensione non cum murmure et tarditate. Lollo. 1. Per omnia placetes deo. prime cor. 10. Ego per omnia vobis placeo. Contra Gal. 1. Si hominibus placere christi servus non essem etc. Rudeo. Placeat re homini propter ipsum est vituperabile: sed propter deum est laudabile. Secundo ut sint sine repugnancia: id dicit. (Non contradicetes.) Ecc. 1. 4. Non contradicas verbo veritatis etc. Tertio sine fraude. Unde dicit. (Non fraudates.) Ubi unum remouet et alterum astruit. Remouet fraudem. Servus. n. mittunt bona dominorum. Luc. 19. Tradidit eis bona sua. Astruit in omnibus bonitatem. Et id dicit. (Sed in omnibus etc.) Sed quo fine sunt haec fidei: Non quidem pro terrenum favorem: sed pro gloriam dei. Unde dicit. (Ut doctrina etc.) Glo. Omamentum doctoris est honesta vita discipuli sicut sanitas infirmi est laus medici. Doctor curator est animarum. Si ergo nos ostendimus bona opera laudat doctrina christi. Esa. 52. Jugiter tota die nomen meum blasphemant. Mat. 5. Ut videant opera vestra bona etc.

Lectio.

III.

Apparuit enim gratia dei et salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos. ut abnegantes impietatem et secularia desideria. sobrie. iuste. et pie vivamus in hoc seculo: expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri iesu christi: qui dedit semetipsum pro nobis: ut nos redimeret ab omni iniquitate: et mundaret sibi populum acceptabilem sectatores bonorum operum. Nec loquere et exhortare. et argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

C Supra apostolus instruxit tyrum qualiter doceret suos et liberos et exclusit quasi rationem: ut. i. doctrina christi ornaret: hic assignat plenam rationem dicitur exponit quod dixit per bonam conversationem. Et primo praeferunt gratiam et doctrinam christi. Secundo inducit eum ad gratiam predicationem ibi. (Nec loquere etc.) Item primo praeferunt gratiam apparitionem. scilicet ei instructionem ibi.

BB 3

(Erudiens nos etc.) Tertio eius operationem ibi. (Qui dedit etc.) Sclédū ē autē q̄ gr̄a ip̄ortat misericordiā: q̄z gr̄a ē de eo q̄d gratis dat: et q̄d gratis dat hoc misericorditer dat. Misericordia autē semp̄ in deo fuit: tñ̄ oliz circa homines latebat. ps. Dñe in celo misericordia tua etc. Ante xpm̄. n. oēs q̄tūcūq̄ essent iusti erāt sub dānatōe: s̄z xpo filio dei carnē assumēte apparuit gr̄a. p̄me tñ̄. 3. Et manifeste magnū ē pietatis sacramētū q̄d manifestatū ē in carne etc. ps. Qui sedes sup̄ cherubin manifestare etc. S̄z q̄to q̄s ē potētior tāto eius gr̄a magis desiderat. Unde gr̄a dei desiderāda ē. Et h̄ ē q̄d dicit (Gr̄a dei.) Itē est ad saluādū. Un̄ dicit (Et saluatoris nr̄i.) Esa. 51. Salus autē mea ī sempiternū erit etc. Hec autē gr̄a nō p̄ponit vni solūmodo pp̄lo iudeoz: sicut olim: s̄z oib̄ hoibus. Esa. 40. Videbit oīs caro pariter q̄d os dñi locutus ē. Esa. 52. Et videbūt oēs fines terre salutare dei nr̄i. p̄ timo. z. Vult oēs hoies saluos fieri etc. Et p̄t dicit q̄ in natiuitate xpi apparuit hec gr̄a dupliciter. Uno mō et p̄: q̄z p̄ maximam dei gr̄am datus ē nobis. Un̄ ei' acceptio cū sit opatio totius trinitat' attribuit tñ̄ sp̄aliter sp̄i sancto q̄ ē p̄ncipiū gr̄az. Et hec gr̄a apparuit oibus hoib̄ et sp̄aliter hoī xpo Jo. 1. Plenū gr̄e et vitatis. Ex hac gr̄a z: ē secuta instructio humani generis: q̄z an̄ xpm̄ fuit mūdus ī ignorantia et heresi. Esa. 9. P̄plus q̄ ambulabat ī tenebris vidit lucē magnā. Un̄ dicit. (Erudiens nos.) s̄. sic hō erudit filius. De duob̄ autē erudiuit nos: q̄z duo necessaria sunt homini. s̄. bonū opus et recta itētio. p̄mo osidit quōd xpus nos de p̄ erudiuit. Sc̄do d̄ z: ibi (Expectātes etc.) Dicit ḡ. Ut abnegātes etc. Notādū ē ḡ q̄ dicit ī pietatē et seclaria desideria: q̄z oia peccata vel consistūt ī his q̄ sunt directe d̄ deū q̄ dicit peccata ī pietatis. pietas. n. pp̄rie ē. s̄z quas colim̄ parētes et patriā: s̄z q̄ de' ē p̄ncipalis p̄r noster: iō p̄tinet ad cultū dei pietas. Job. 28. Sc̄d̄z aliā l̄faz vbi nos habem̄ sic. Ecce timor dñi ipsa ē sapientia. Ecce pietas ipsa ē sapientia etc. Et iō peccata d̄ deū dicunt eē ī pietates Ro. 1. Reuelat. n. ira dei de celo sup̄ oēm ī pietatē etc. Et ibi loq̄t de ydolatria. Uel consistūt ī abusu tp̄aliū et hec sūt seclaria desideria. Est at̄ seculū spaciū mēsurās p̄odū rez. Un̄ p̄ seclaria itelligunt̄ res seculares et oia peccata q̄ in p̄ximū cōmittunt̄ vel in se p̄ eaz abusum. Deinde cū dicit. (Sobrie etc.) Oñdit qd̄ bōi faciam. Et dicit. (Sobrie.) Quātū ad se iuste ad p̄ximū: pie ad deū. Sobrie ad se quasi mēsurate. Bria. n. mēsurā ē: et h̄ ē si hō cū mēsurā rōnis vta' exteriorib̄ reb̄ et proprijs passionibus. Un̄ sobrietatē accipit̄ p̄ quolibet mēsurato vsu rez exterior et extrinsecar passionū. Sap. 8. Sobrietatē. n. et sapientia docet et iusticia et virtutē qb̄ nihil vtili' ē ī vita hoib̄. Iuste ad p̄ximū. ps. Iustus dñs et iusticia dilexit etc. Pie ad deū. p̄ timo. 4. Exerce te ad pietates. Deinde cū dicit. (Expectātes etc.) Instruit eū d̄ fine q̄ consistit ī duob̄. s̄. ī gloria aie ī morte. Ali' in gloria corporis ī aduētū xpi. Jo. 5. Venit hora ī qua oēs q̄ ī monumētis sunt audiet̄ vocē filij dei etc. Quātū ad p̄m dicit. (Expectātes etc.) Cōtra illos q̄ ponūt finē hoīs in actu virtutū in hac vita. S̄z hoc nō ē vep̄: q̄z et si sobrie et pie et iuste viuam̄ adhuc sum̄ expectātes. Job. 7. et 14. Sicut mercenarij dies eius. Esa. 30. Beati oēs q̄ expectāt eū. Et iō dicit. Expectātes beatā spem q̄d p̄t intelligi dupl̄r. Uel q̄ ē spes de beatitudie. Uel q̄ expectatio facit ip̄os beatos. Quātū ad z̄m dicit. (Et aduētū etc.) s̄z p̄ quē resurgēt corpora nr̄a. Qui. n. diligit amicū cū desiderio expectat eū. sc̄de tñ̄. 4. Nō solū autē mihi: s̄z et his q̄ diligūt aduētū ei'. Luce. 12. Vos siles hoib̄ expectatib̄ dñm suū. Et dicit. (Aduētū glorie) q̄z p̄mus fuit humilitatis. p̄bil. z. Humiliauit semetipsum etc. Math. 11. Discite a

me: q̄z mitis sum et humilis corde. Et ille erit glie: q̄z sua diuinitas oib̄ inotescet. Luc. 21. Et tūc videbūt filiū hominis veniētē ī nubib̄ cū p̄tate magna et maiestate. Et dicit (Magni dei.) Harriū q̄ dixit filiū nō equalē p̄ri. Et bñ magnus: q̄z d̄ Ro. 9. Qui ē sup̄ oia deus b̄ndict' ī secula. p̄. Jo. vlt. Ut sim' ī vō filio ei' etc. Itē ē saluator. p̄ timo. z. Doc. n. bonū ē et acceptū corā saluatore n̄o deo: q̄ oēs hoies vult saluos fieri etc. Quia ad hoc venit et h̄ ip̄ortat nomē eius. Mat. 1. Ip̄se. n. saluū faciet ppl̄z suū a peccatis eoz. Et addit xpi. s̄. q̄ ē vnct' ī quo itelligit̄ vniō diuinitatis ad hūanitatē. Aliq. n. dicit̄ vnct' s̄z n̄ ita q̄ habeat essentiā diuinitatis eis vnctā: s̄z q̄z p̄cipat̄ ei' aliqd: s̄z xpo ē vnctā diuinitas. ps. Vnxit te deus deus tuus etc. Deinde cū dicit. (Qui dedit etc.) Oñdit opatio gr̄e. Et p̄ osidit b̄nficiū gr̄e passiois eius. Sc̄do passiois fructus ibi. (Ut nos redimeret etc.) Dicit ḡ dico q̄ ē n̄ saluator et quō: q̄z dedit se etc. Ephe. 5. Ambulate ī dilectiōe: sicut et xps dilexit nos et tradidit semetipsum p̄ nobis oblationē et hostiā deo etc. Fructus eius d̄ liberatio et sanctificatio. Liberatio cū dicit. (Ut nos redimeret ab omni iniquitate.) Jo. 8. Qui facit peccatū suū ē peccati. p̄rim' n. hō ex peccato suo redact' ē ī fuitute peccati: ex qua fuitute inclinabat̄ ad aliud peccatū: s̄z xps satisfecit p̄ suā passionē. Et iō sum' redēpti a fuitute. Esa. 43. Noli timere: q̄z redemi te etc. Et nō solū ab originali: s̄z ab oib̄ q̄s sua voluntate sup̄addidit. Et sanctificatio ī bono ponit cum dicit. (Ut mūdaret etc.) id est vt sanctificaret ppl̄z: sic. s̄. vt essemus ppl̄s eius. i. ei' d̄secrat'. Qui aliqñ nō ppl̄s ei': nūc autē ppl̄s ei' etc. Osee. 1. et Ro. 9. Acceptabile. s̄. deo p̄ rectā fidē et intētiōe. Prover. 14. Accept' ē regi mister itelligēs. Uel acceptabile. i. peculiarē. Deu. 7. Te elegit dñs de' tuus vt sis ei' ppl̄s peculiaris etc. S̄z oportet et q̄ extra sint opera bona. Unde dicit. (Sectatozem bonoz opez.) Ro. 13. Bonū fac et habebis laudem ex illa. Salath. 6. Bonum autē facientes non deficiamus.

Deinde cū dicit. (Nec loquere etc.) Inducit eū ad p̄dicationē gr̄e. Et circa h̄ duo facit. Qz p̄mo hortat eū ad p̄dicandū. Sc̄do instruit p̄dicādū modū ibi. (Cū oī etc.) Dicit ḡ. Loquere. spectātia ad credēda. exhortare ad agēda. p̄ thes. z. Exhortatio nr̄a nō de errore: neq̄ de imunditia: neq̄ ī dolo etc. Argue male agētes. p̄ tñ̄. 5. Peccātes corā oib̄ argue etc. Et h̄ cū oī ip̄erio. i. cū auctoritate: q̄z loq̄t vt instrumētū vel minister dei. Et iō cū fidutiā diuine auctoritatis. Est tñ̄ loquēdū ī exhortādo qñq̄ cū p̄ce p̄siderādo īfirmitatē p̄p̄riā. puer. 18. Cū obsecrationib̄ loq̄t paup̄. Quāq̄ cū ip̄io p̄siderādo auctoritatē cōmissaz. sc̄de cor. vlt. An experimētū q̄ritis ei' q̄ ī me loq̄t xps. Uel cum māsfuetudine ad bonos: cū austeritate ad obstinatos: h̄z autē moneri vt cū impio arguat: q̄z nāliter fuit mitis. p̄ Tim. 4. Nemo adolescētia tuā crenat.

C API.

III.



Bmone illos principib̄ et potestibus subditos esse: dicto obedire: ad omne opus bonum paratos esse. Reminez blasphemare: nō litigiosos esse: sed modestos: omnem ostendentes māsfuetudinē ad omnes homines. Erasmus enim aliquando et nos infipientes et increduli: errantes: seruientes desiderijs et voluptatibus varijs: in malicia et inuidia agentes: odibiles: odientes inuicem. Cuz autem benignitas: et humanitas apparuit sal-

Quid sit Pietas.